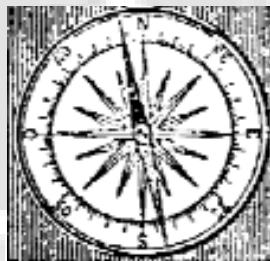

BEZROBOTNI

**POMOC
REJESTRACJA
UPRAWNIENIA**

Stan prawny na dzień 1 stycznia 2006 r.

WYDANIE VIII

Poznaj

Swoje

Prawa

WYDANIE I REDAKCJA:

Stowarzyszenie Klon/Jawor

ul. Szpitalna 5/5

00-031 Warszawa

tel. (0-22) 828 91 28

fax (0-22) 828 91 29

e-mail: klon@klon.org.pl

<http://www.klon.org.pl>

<http://www.ngo.pl>

© Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2005

Wykorzystywanie fragmentów lub całości tekstów broszur z serii „Poznaj Swoje Prawa” wyłącznie za zgodą wydawcy.

FINANSOWANIE:

**Ministerstwo Polityki Społecznej w ramach
Rządowego Programu „Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich”**

*Opracowanie tekstu: Rafał Kowalski
(Stowarzyszenie Klon / Jawor), Jacek Białas
aktualizacja wyd. VIII:
Anna Kuć, Ewa Bartoszyńska*

BEZROBOTNI POMOC, REJESTRACJA, UPRAWNIENIA

*Stan prawny na dzień 1 stycznia 2006 r.,
wydanie VIII*

Spis treści

I. Wstęp	2
Status bezrobotnego.....	2
II. Rejestracja	3
Gdzie należy rejestrować się.....	3
Jakie dokumenty są wymagane przy rejestracji.....	3
Najważniejsze obowiązki bezrobotnego.....	4
III. Uprawnienia	5
Z jakich form pomocy korzysta osoba zarejestrowana w PUP.....	5
Kto może otrzymać zasiłek dla bezrobotnych.....	5
Ile wynosi zasiłek.....	6
Okres pobierania zasiłku.....	7
IV. Świadczenie przedemerytalne	8
V. Promocja zatrudnienia – aktywne formy walki z bezrobociem	11
Szkolenia, poradnictwo, pośrednictwo – usługi rynku pracy.....	11
Aktywne wsparcie finansowe – instrumenty rynku pracy.....	13
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy.....	14
Przydatne wskaźniki.....	17
VI. Definicje	18

I. WSTĘP

Podstawa prawna:

- *ustawa z dn. 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r., Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.),*
- *ustawa z dn. 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 r., Nr 120, poz. 1252),*
- *rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dn. 26 listopada 2004 r., w sprawie rejestracji bezrobotnych i poszukujących pracy (Dz. U. z 2004 r., Nr 262, poz. 2607 z późn. zm.).*

W opracowaniu przedstawiamy obowiązujące przepisy prawne dotyczące osób bezrobotnych. Główny akt prawny określający zadania państwa w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, to ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Niejako jej uzupełnieniem jest ustawa o świadczeniach przedemerytalnych, czyli świadczeniach przysługujących osobom starszym tracącym pracę w momencie, kiedy nie uzyskały jeszcze uprawnień emerytalnych.

Status bezrobotnego

Za bezrobotnego uznaje się osobę spełniającą poniższe kryteria:

- niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy,
- nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym, zaocznym lub eksternistycznym,
- zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy,
- poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W rozumieniu ustawy nie jest się osobą bezrobotną, jeśli nie ukończy się 18 lat. Osobą bezrobotną nie jest również kobieta, która ukończyła 60 lat lub mężczyzna, który ukończył 65 lat (nie są bezrobotnymi, ponieważ osiągnęli wiek emerytalny). Bezrobotnym nie

jest osoba uprawniona m.in. do renty lub emerytury, świadczenia przedemerytalnego, zasiłku chorobowego i macierzyńskiego, renty socjalnej, zasiłku stałego czy świadczenia pielęgnacyjnego. Ustawa wymienia jeszcze kilka przypadków, w których danej osobie nie można nadać statusu bezrobotnego, związanych np. z osiąganiem określonych dochodów, posiadaniem nieruchomości rolnej czy odbywaniem kary pozbawienia wolności.

Osoby, które nie spełniają warunków do uzyskania statusu osoby bezrobotnej, a poszukują pracy (np. osoby zatrudnione, które chcą zmienić pracę lub podjąć dodatkowe zatrudnienie) mogą zarejestrować się w powiatowym urzędzie pracy, jako osoby poszukujące pracy.

Uzyskanie statusu osoby bezrobotnej oraz statusu osoby poszukującej pracy wiąże się z rejestracją. Prowadzą ją powiatowe urzędy pracy. Rejestracja następuje na podstawie dokumentów niezbędnych do ustalenia statusu i uprawnień. Dokumenty przedstawiamy podczas osobistej wizyty w urzędzie.

II. REJESTRACJA

Gdzie należy rejestrować się

W powiatowym urzędzie pracy:

- w stałym, lub
- czasowym miejscu zameldowania, albo
- w miejscu aktualnego pobytu (osoby, które nie posiadają meldunku).

Osoby niemające meldunku lub posiadające stałe zameldowanie w innej miejscowości niż miejsce czasowego zameldowania składają oświadczenie, iż nie są zarejestrowane w innym urzędzie pracy.

Jakie dokumenty są wymagane przy rejestracji

Przy rejestracji należy przedstawić:

- dowód osobisty lub inny dokument tożsamości,
- dokumenty potwierdzające wykształcenie (np. dyplom, świadectwo ukończenia szkoły, zaświadczenie o ukończeniu kursu lub szkolenia),

- świadectwa pracy oraz inne dokumenty niezbędne do ustalenia uprawnień bezrobotnego,
- dokument stwierdzający przeciwwskazania do wykonywania określonych prac, jeżeli osoba rejestrująca się taki dokument posiada,
- osoba niepełnosprawna przedstawia dodatkowo orzeczenie potwierdzające stopień niepełnosprawności lub niezdolność do pracy.

Powyższe dokumenty przedstawia się „do wglądu”. Urząd pracy może z przedstawionych dokumentów sporządzić kopie.

Każdy zarejestrowany bezrobotny ma założoną kartę rejestracyjną, w której zapisane są aktualne dane takie jak: data urodzenia, miejsce zamieszkania, okresy dotychczasowej pracy, terminy stawiania się w urzędzie pracy, złożone już propozycje zatrudnienia lub inne formy udzielonej pomocy.

Najważniejsze obowiązki bezrobotnego

Bezrobotny ma obowiązek zgłaszania się w wyznaczonych terminach w urzędzie pracy, żeby zapoznać się z ofertami pracy i potwierdzić gotowość podjęcia pracy. Trzeba o tym pamiętać, ponieważ osoba, która nie stawi się w wyznaczonym terminie i w ciągu 7 dni nie powiadomi o uzasadnionej przyczynie swojej nieobecności utraci status bezrobotnego na 3 miesiące, licząc od dnia niestawienia się w urzędzie.

Bezrobotny ma obowiązek w ciągu 7 dni zawiadomić powiatowy urząd pracy o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności oraz o innych okolicznościach powodujących utratę statusu bezrobotnego albo utratę prawa do zasiłku.

Bezrobotny, który podjął zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą i nie powiadomił o tym urzędzie pracy podlega karze grzywny nie niższej niż 500 zł.

III. UPRAWNIENIA

Z jakich form pomocy korzysta osoba zarejestrowana w PUP

- ➔ Za osobę bezrobotną urząd pracy odprowadza składkę na ubezpieczenie zdrowotne, co daje jej prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych. Prawo to przysługuje również członkom rodziny bezrobotnego. Składki odprowadzane są, jeśli bezrobotny i członkowie jego rodziny nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu.
- ➔ Może korzystać z informacji o wolnych miejscach pracy, które posiada urząd pracy, oraz z organizowanego przez urząd i współpracujące z nim placówki, poradnictwa zawodowego.
- ➔ Może być skierowana przez urząd pracy na szkolenie lub korzystać z innych form pomocy (instrumentów rynku pracy – szerzej omówione zostaną w rozdziale: „Promocja zatrudnienia – aktywne formy walki z bezrobociem”).
- ➔ **Może mieć prawo do zasiłku dla bezrobotnych.**

Kto może otrzymać zasiłek dla bezrobotnych

Aby otrzymać zasiłek zarejestrowany bezrobotny musi spełnić dwa warunki:

- 1) urząd pracy nie ma dla niego propozycji odpowiedniej pracy, propozycji szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, prac interwencyjnych lub robót publicznych, oraz
- 2) w okresie 18 miesięcy poprzedzających dzień zarejestrowania w urzędzie pracy, łącznie przez okres co najmniej 365 dni, był zatrudniony i osiągał wynagrodzenie w kwocie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę (w 2005 r. minimalne wynagrodzenie wynosiło 849 zł, a od stycznia 2006 r. - 899,10 zł).

Za zatrudnienie uznaje się również inne formy świadczenia pracy, m.in. umowę zlecenia, prowadzenie

działalności gospodarczej, jeśli odprowadzana była składka na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy od kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia.

Do 365 dni (zatrudnienia) zalicza się m.in. okresy służby wojskowej, urlopu wychowawczego, pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, a także okresy pobierania zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i świadczenia rehabilitacyjnego, jeśli były one przyznane bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia i jeśli podstawę wymiaru tych świadczeń stanowiła kwota co najmniej minimalnego wynagrodzenia.

Prawo do zasiłku, po spełnieniu powyższych warunków, przysługuje osobie bezrobotnej za każdy dzień kalendarzowy po upływie 7 dni od dnia zarejestrowania w urzędzie pracy.

Bezrobotny, który spełnia warunki do otrzymania zasiłku, ale bez uzasadnionej przyczyny odmówi przyjęcia propozycji zatrudnienia, szkolenia, stażu, czy innych form pomocy otrzyma zasiłek dla bezrobotnych po okresie 90 dni od zarejestrowania się w urzędzie pracy. Również bezrobotny, który 6 miesięcy przed zarejestrowaniem się w urzędzie pracy rozwiązał stosunek pracy za wypowiedzeniem lub na mocy porozumienia stron otrzyma zasiłek dopiero po okresie 90 dni od zarejestrowania się w urzędzie pracy. Oznacza to, że okres pobierania zasiłku zostaje skrócony o te początkowe 90 dni. Jeśli w okresie 6 miesięcy przed zarejestrowaniem w urzędzie pracy doszło do rozwiązania umowy o pracę z winy pracownika, to taki bezrobotny otrzyma zasiłek dopiero po okresie 180 dni od zarejestrowania się w urzędzie pracy. Czyli okres pobierania zasiłku jest skrócony o te 180 dni.

Ile wynosi zasiłek

Podstawowa kwota zasiłku dla bezrobotnych – **521,90 zł**.

Bezrobotnemu, którego okres uprawniający do zasiłku jest krótszy niż 5 lat, zasiłek wypłacony zostanie w wysokości 80% podstawowej kwoty zasiłku. Z kolei bezrobotny, którego okres uprawniający do zasiłku

wynosi co najmniej 20 lat, otrzyma 120% podstawowej kwoty zasiłku. Bezrobotni legitymujący się okresem od 5 do 20 lat otrzymują 100% podstawowej kwoty zasiłku (okres uprawniający do zasiłku – patrz rozdział „Definicje”).

Należy pamiętać, że wysokość zasiłku zmienia się – podlega waloryzacji. Należy więc upewnić się, czy podana wysokość jest aktualna. Obowiązującą kwotę powinien znać pracownik PUP. Informacje można też znaleźć w internecie, telegazecie lub uzyskać telefonicznie (*adresów szukaj na okładce*).

Okres pobierania zasiłku

Zależy jest od stopy bezrobocia, która występuje **na terenie działania powiatowego urzędu pracy**.

Zasiłki wypłacane są przez 6, 12 lub 18 miesięcy.

6 miesięcy – pobierać będzie zasiłek bezrobotny zamieszkujący na obszarze działania powiatowego urzędu pracy, jeżeli stopa bezrobocia na tym obszarze w dniu 30 czerwca roku poprzedzającego dzień nabycia prawa do zasiłku nie przekraczała 125% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju.

12 miesięcy – jeśli stopa bezrobocia na obszarze działania danego urzędu pracy, przekraczała 125% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju.

18 miesięcy – jeśli stopa bezrobocia na tym obszarze przekraczała dwukrotnie przeciętną stopę bezrobocia i jednocześnie bezrobotny udokumentował co najmniej 20-letni okres uprawniający do zasiłku.

Przeciętna stopa bezrobocia w kraju oraz stopa bezrobocia na terenie poszczególnych powiatów ogłaszana jest przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Jeżeli w okresie pobierania zasiłku miejscowość zamieszkania bezrobotnego zostanie objęta działaniem innego powiatowego urzędu pracy, to długość pobierania zasiłku pozostanie ta sama.

Zasiłek przez okres **12 miesięcy** otrzyma także osoba bezrobotna powyżej 50 roku życia, która udokumentuje co najmniej 20-letni staż pracy.

Zasiłek przez okres **18 miesięcy** otrzyma także bezrobotny, mający na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do 15 lat, jeśli jego współmałżonek jest również bezrobotny i utracił prawo do zasiłku z powodu upływu terminu jego pobierania. Ta utrata musi nastąpić po dniu nabycia prawa do zasiłku przez bezrobotnego (czyli okresy pobierania zasiłków przez małżonków muszą się nakładać).

IV. ŚWIADCZENIE PRZEDEMERYTALNE

Świadczenie przedemerytalne to rodzaj świadczenia dla osób, które tracą źródło dochodu, mają duży staż pracy, ale nie nabyły jeszcze uprawnień do emerytury.

Poniżej przedstawiamy warunki do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego w zależności od źródła dochodu, które się utraciło.

Osoby, które były zatrudnione na podstawie stosunku pracy

1. Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z powodu likwidacji, upadłości zakładu pracy bądź stwierdzonej niewypłacalności pracodawcy, a osoba była zatrudniona u tego pracodawcy co najmniej 6 miesięcy oraz:

Kobieta:

- a) ukończyła 56 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 20 lat,
- b) bez względu na wiek, jeśli do końca roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy posiadała okres uprawniający do emerytury w wymiarze 34 lat.

Mężczyzna:

- a) ukończył 61 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 25 lat,
- b) bez względu na wiek, jeśli do końca roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy legitymował się 39 letni okresem uprawniającym do emerytury.

2. Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z przyczyn nie dotyczących pracowników lub nastąpiło wygaśnięcie stosunku pracy z powodu śmierci pracodawcy, jeśli osoba była zatrudniona u tego pracodawcy co najmniej 6 miesięcy oraz:

Kobieta:

- a) ukończyła 55 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 30 lat,
- b) bez względu na wiek, jeśli legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury w wymiarze 35 lat.

Mężczyzna:

- a) ukończył 60 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 35 lat,
- b) bez względu na wiek, jeśli legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury w wymiarze 40 lat.

Osoby, które prowadziły działalność gospodarczą

Jeśli nastąpiło ogłoszenie upadłości działalności gospodarczej, która była prowadzona przez co najmniej 24 miesiące i za ten okres zostały odprowadzone składki na ubezpieczenia społeczne oraz:

Kobieta:

ukończyła 56 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 20 lat.

Mężczyzna:

ukończył 61 lat i legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury w wymiarze 25 lat.

Osoby, które pobierały rentę z tytułu niezdolności do pracy

Jeśli osoba zarejestrowała się w PUP w ciągu 30 dni od ustania prawa do renty, którą pobierała nieprzerwanie co najmniej przez 5 lat oraz:

Kobieta:

ukończyła 55 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 20 lat.

Mężczyzna:

ukończył 60 lat i legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury w wymiarze 25 lat.

Świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie spełniającej warunki określone powyżej po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, jeśli dodatkowo osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

→ nadal jest zarejestrowana jako osoba bezrobotna,

- w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji pracy wskazanej przez PUP,
- złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez PUP dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Kiedy przyznane zostanie świadczenie przedemerytalne

(etapy nabywania prawa do świadczenia)

Tak więc osoba uprawniona do świadczenia (tracąca pracę w sposób opisany powyżej, będąca w odpowiednim wieku lub mogąca udokumentować wymagane okresy) musi ponadto spełniać warunki do zarejestrowania się jako osoba bezrobotna (patrz rozdział „*Status bezrobotnego*”) oraz nabyć prawo do zasiłku dla bezrobotnych (patrz „*Kto może otrzymać zasiłek dla bezrobotnych*”).

Najpierw osoba uprawniona przez okres 6 miesięcy pobiera zasiłek dla bezrobotnych, w tym czasie PUP może kierować tę osobę do pracy lub na szkolenia. Jeśli PUP wskaże propozycję pracy, to bezrobotny powinien propozycję przyjąć. Odmowa może nastąpić tylko w szczególnych, uzasadnionych wypadkach. Jeśli bezrobotny odmówi przyjęcia propozycji pracy, traci prawo do świadczenia. Jeśli jednak PUP w okresie pobierania zasiłku nie znajdzie dla osoby uprawnionej do świadczenia odpowiedniego zatrudnienia, to osoba ta powinna w ciągu 30 dni od dnia zakończenia okresu pobierania zasiłku (*od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku*) zgłosić się do ZUS i wystąpić z wnioskiem o przyznanie świadczenia przedemerytalnego. Do wniosku należy dołączyć dokumenty, które są niezbędne do ustalenia, czy dana osoba faktycznie spełnia wszystkie wymagania, tzn. dokumenty poświadczające okresy uprawniające do emerytury, tryb rozwiązania ostatniego stosunku pracy i zaświadczenie z PUP o pobieraniu zasiłku dla bezrobotnych przez 6 miesięcy.

Świadczenie wynosi 670 zł miesięcznie. Jednakże w przypadku osób uprzednio pobierających rentę, świadczenie będzie wypłacane w kwocie nie wyższej niż renta.

Jeśli osoba pobierająca świadczenie będzie uzyskiwała jeszcze inny dochód (dorabiała), to musi się liczyć z tym, że kwota świadczenia ulegnie zmniejszeniu lub zawieszeniu. O szczegóły najlepiej dowiadywać się w ZUS.

Wraz z uzyskaniem prawa do emerytury wygasa prawo do świadczenia przedemerytalnego.

V. PROMOCJA ZATRUDNIENIA – AKTYWNE FORMY WALKI Z BEZROBOCIEM

Poniżej prezentujemy wybrane formy wsparcia, które zostały stworzone, aby pomóc w walce z bezrobociem. Skorzystać z nich może bezrobotny – w celu podjęcia zatrudnienia; jak też pracodawca – aby stworzyć miejsca pracy.

Część prezentowanych form może być realizowana, jeśli PUP posiada odpowiednie środki. Osoba bezrobotna powinna więc liczyć się z tym, że PUP nie przyzna wybranej formy pomocy z powodu braku pieniędzy w danym momencie. Warto więc za jakiś czas ponowić swój wniosek o udzielenie pomocy.

Szkolenia, poradnictwo, pośrednictwo – usługi rynku pracy

Osoba bezrobotna może zostać skierowana na szkolenie. Daje ono możliwość nabycia kwalifikacji zawodowych (w przypadku braku kwalifikacji) lub zmiany/uzupełnienia kwalifikacji (jeśli np. z naszymi dotychczasowymi kwalifikacjami nie możemy znaleźć zatrudnienia). Szkolenie może również dotyczyć aktywnego poszukiwania pracy.

Jest też możliwość ubiegania się o skierowanie na szkolenie, które wybrał sam bezrobotny. W tym przypadku należy uprawdopodobnić, że szkolenie to umożliwi podjęcie pracy, a jego koszt jest nie wyższy

niż 200% przeciętnego wynagrodzenia. Bezrobotnemu skierowanemu na szkolenie przysługuje dodatek szkoleniowy w wysokości 20% podstawowej kwoty zasiłku (patrz rozdział: „*Ile wynosi zasiłek*”).

Należy pamiętać, że osoba, która z własnej winy nie ukończy szkolenia, jest zobowiązana do zwrotu jego kosztów. Nie dotyczy to sytuacji, kiedy powodem nieukończenia szkolenia było podjęcie pracy.

Pożyczka na sfinansowanie kosztów szkolenia.

Osoba bezrobotna może uzyskać nieoprocentowaną pożyczkę na sfinansowanie kosztów szkolenia, dzięki któremu osoba ta będzie miała możliwość podjęcia zatrudnienia wymagającego szczególnych kwalifikacji. Kwota pożyczki nie przekroczy wysokości 400% przeciętnego wynagrodzenia.

Dofinansowanie kosztów studiów podyplomowych.

PUP może sfinansować do 75% kosztów studiów podyplomowych osobie bezrobotnej, jeśli uprawdopodobni, że ukończenie studiów zapewni uzyskanie odpowiedniej pracy.

Poradnictwo zawodowe świadczone jest w formie

porad indywidualnych i grupowych. Z poradnictwa mogą korzystać zarówno bezrobotni (czyli osoby spełniające kryteria podane w rozdziale: „*Status bezrobotnego*”), jak i osoby poszukujące pracy. Polega ono na pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu lub odpowiedniej oferty. W ramach poradnictwa osoba korzystająca z pomocy może np. zostać skierowana na specjalistyczne badania umożliwiające wydanie opinii o przydatności do określonego zawodu czy stanowiska. Koszty badań pokryje urząd pracy.

Pracodawca również może korzystać z poradnictwa, które polega wtedy na pomocy w doborze odpowiednich pracowników. Korzystanie z poradnictwa jest dobrowolne.

Pośrednictwo pracy prowadzone jest nieodpłatnie,

przez urzędy pracy, agencje pośrednictwa oraz Ochotnicze Hufce Pracy. Placówki prowadzące pośrednictwo zbierają oferty od pracodawców, inicjują również kontakty pracodawców z bezrobotnymi

i poszukującymi pracy. Prowadzenie pośrednictwa obejmuje też informowanie bezrobotnych o przysługujących im prawach i o ich obowiązkach.

Usługi EURES (sieć EURES – sieć europejskich służb zatrudnienia) polegają na pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia na obszarze Unii Europejskiej i krajów, z którymi UE zawarła umowy o swobodnym przepływie osób.

Aktywne wsparcie finansowe – instrumenty rynku pracy

Dodatek aktywizacyjny. Przyznawany jest bezrobotnemu uprawnionemu do zasiłku (patrz rozdział: „*Kto może otrzymać zasiłek dla bezrobotnych*”), w dwóch sytuacjach:

- 1) jeśli na podstawie skierowania urzędu podejmuje zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy, a jego wynagrodzenie jest niższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę. W tym przypadku dodatek powinien uzupełnić wynagrodzenie do kwoty minimalnego wynagrodzenia. Dodatek nie może jednak przekroczyć 50% zasiłku dla bezrobotnych. Przysługuje przez okres, w jakim wypłacany byłby zasiłek.

Dodatek nie przysługuje, jeśli pracodawca otrzymał z PUP dofinansowanie do stanowiska pracy.

- 2) podejmuje zatrudnienie lub inną pracę zarobkową z własnej inicjatywy. Wysokość dodatku wynosi w tej sytuacji 30% zasiłku. Przysługuje przez połowę okresu w jakim przysługiwałby zasiłek.

Dodatek nie przysługuje w przypadku podjęcia zatrudnienia poza granicami Polski oraz jeśli zatrudnienie następuje u pracodawcy, dla którego osoba pracowała bezpośrednio przed zarejestrowaniem jako osoba bezrobotna.

Dotacja na rozpoczęcie działalności. Dotacja może być przyznana bezrobotnemu podejmującemu działalność gospodarczą. Jej wysokość określa umowa zawarta pomiędzy bezrobotnym a PUP. Nie może jednak przekroczyć kwoty 5-krotnego przeciętnego wynagrodzenia. Dotacja podlega zwrotowi, jeśli zostanie

wykorzystana niezgodnie z umową, bądź jeśli działalność gospodarcza będzie prowadzona krócej niż przez 12 miesięcy.

Zwrot kosztów przejazdów lub kosztów zakwaterowania. Zwrot taki może nastąpić, jeśli osoba bezrobotna podejmuje zatrudnienie, rozpoczyna staż, bądź uczestniczy w szkoleniu na podstawie skierowania urzędu pracy poza miejscem zamieszkania. Zwrot nie zostanie przyznany jeśli wynagrodzenie uzyskiwane przez zainteresowanego przekracza 200% minimalnego wynagrodzenia za pracę. W przypadku zwrotu kosztów zakwaterowania czas dojazdu i powrotu do miejsca stałego zamieszkania musi wynosić ponad 3 godziny (i w związku z tym skierowany decyduje się na zakwaterowanie w miejscowości, w której podejmuje pracę). Zwrot tych kosztów jest dokonywany maksymalnie przez okres 12 miesięcy.

Z niektórych form pomocy mogą skorzystać także pracodawcy zatrudniający skierowane z PUP osoby bezrobotne, są to m.in.: refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy oraz opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Ustawa wyróżnia sześć grup, do których kierowane są specjalne formy wsparcia. Wyróżnione grupy przedstawia tabela.

Numer grupy	Nazwa grupy	Definicja grupy
GRUPA 1	bezrobotni do 25 roku życia	to bezrobotni, którzy do dnia zastosowania wobec nich określonej formy pomocy nie ukończyli 25 roku życia
GRUPA 2	bezrobotni długotrwale	to bezrobotni pozostający w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy

Numer grupy	Nazwa grupy	Definicja grupy
GRUPA 3	bezrobotni powyżej 50 roku życia	to bezrobotni, którzy w dniu zastosowania wobec nich określonej formy pomocy ukończyli co najmniej 50 rok życia
GRUPA 4	bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	to bezrobotni nieposiadający kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu
GRUPA 5	bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia	(definicja samotnego wychowywania dziecka znajduje się na końcu opracowania)
GRUPA 6	bezrobotni niepełnosprawni	to bezrobotni, którzy przy rejestracji potwierdzą swoją niepełnosprawność przedstawiając odpowiednie orzeczenie (o stopniu niepełnosprawności, niezdolności do pracy lub grupie inwalidzkiej)

PRZYKŁADY POMOCY SKIEROWANEJ DO OSÓB BĘDĄCYCH W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY (czyli do wyróżnionych w tabeli grup)

Staże. Urząd pracy może skierować bezrobotnego, który nie ma żadnego doświadczenia zawodowego na staż u danego pracodawcy. Celem stażu jest nabycie umiejętności praktycznych. Z tej formy pomocy mogą skorzystać osoby z grupy 1 oraz absolwenci szkół wyższych, do ukończenia 27 lat, w ciągu roku od

ukończenia szkoły. Staż może trwać do 12 miesięcy. Podczas stażu nie zostaje nawiązany stosunek pracy, a formą wynagrodzenia jest stypendium w wysokości zasiłku dla bezrobotnych.

Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy. To forma pomocy bardzo podobna do stażu, skierowana do osób z pozostałych grup, które nie mogą znaleźć pracy z powodu nieodpowiednich kwalifikacji. Przygotowanie zawodowe nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy. W tym przypadku również nie zostaje nawiązany stosunek pracy, a formą wynagrodzenia jest stypendium w wysokości zasiłku dla bezrobotnych.

Stypendia. Przysługują nie tylko osobom odbywającym opisane wyżej staże lub przygotowanie zawodowe. Stypendium otrzymuje się również z tytułu:

- a) odbywania szkolenia, na które skierowanie wydał PUP. Osobom z grupy 1 przysługuje stypendium w wysokości 40% zasiłku. Pozostali bezrobotni (nienależący do grup wymienionych w tabeli), którzy zostaną skierowani na szkolenie, mogą otrzymać dodatek szkoleniowy (a nie stypendium) w wysokości 20% zasiłku;
- b) pobierania nauki w szkole ponadpodstawowej lub wyższej (w systemie wieczorowym albo zaocznym). Osobom z grupy 1, będącym jednocześnie osobami niepełnosprawnymi (czyli z grupy 6), którzy w okresie 6 miesięcy od dnia zarejestrowania w PUP podejmą naukę, przysługuje stypendium w wysokości 50% zasiłku (przeważnie przysługuje przez okres 12 miesięcy od dnia podjęcia nauki). Warunkiem jest spełnienie kryterium dochodowego z ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. 2004.64.593), które wynosi 316 zł na osobę w rodzinie lub 461 zł dla osoby samotnej.

Zatrudnienie subsydiowane. To zatrudnienie w ramach tzw. prac interwencyjnych lub robót publicznych. Organizator robót lub pracodawca zatrudniający osobę w ramach prac interwencyjnych, otrzymuje przez określony okres zwrot części kosztów (wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne, wyposażenie nowego stanowiska pracy). Z pomocy w formie zatrud-

nienia subsydiowanego, w różnym stopniu mogą korzystać wszystkie wymienione grupy.

Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem. Jeśli bezrobotny należący do grupy 5 podejmie pracę, zostanie skierowany na staż, przygotowanie zawodowe lub szkolenie, może otrzymać refundację kosztów opieki nad dzieckiem (np. koszty zatrudnienia opiekunki). Koszty opieki należy udokumentować. Maksymalna kwota refundacji, to wysokość połowy podstawowej kwoty zasiłku dla bezrobotnych. Refundacja przysługuje, jeśli dochód osoby uprawnionej nie przekracza wysokości kryterium dochodowego, ustalonego zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. 2004.64.593), tj. 316 zł na osobę w rodzinie.

Refundacja może również przysługiwać bezrobotnemu opiekującemu się osobą zależną (patrz: „Definicje”).

(wszystkie formy pomocy dla osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz zasady ich stosowania znajdują się w ustawie, do której tekstu należy się odwołać w konkretnym przypadku – formy te opisane są w artykułach 50-59 i 61)

Przydatne wskaźniki

Poniższe wskaźniki podajemy dla lepszej orientacji w kwotach, o jakich mówią opisane w poprzednich rozdziałach formy pomocy. Podane wysokości dotyczą stanu na dzień 1 stycznia 2006 r. W każdym konkretnym przypadku należy upewnić się, czy dana wysokość jest aktualna. Niezbędnych informacji powinien udzielić pracownik urzędu pracy. Informacje można też znaleźć w internecie, telegazecie lub uzyskać telefonicznie (adresów szukaj na okładce).

Wysokość zasiłku – 521,90 zł

Minimalne wynagrodzenie – 899,10 zł

Przeciętne wynagrodzenie (w III kwartale 2005 r.) – 2.347,24 zł

VI. DEFINICJE

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zawiera w art. 2 wyjaśnienia pojęć. Poniżej podajemy wybrane definicje. Zapoznanie się z nimi pozwoli lepiej zrozumieć zagadnienia opisane w powyższym opracowaniu.

inna praca zarobkowa – *wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych.*

odpowiednia praca – zatrudnienie lub inna praca zarobkowa, *które podlegają ubezpieczeniom społecznym i do wykonywania których bezrobotny ma wystarczające kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe lub może je wykonywać po uprzednim szkoleniu a stan zdrowia pozwala mu na ich wykonywanie oraz łączny czas dojazdu do miejsca pracy i z powrotem środkami transportu zbiorowego nie przekracza 3 godzin.*

okresy uprawniające do zasiłku – to m.in. okresy: zatrudnienia, świadczenia pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, prowadzenia działalności gospodarczej, pracy w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, pracy w spółdzielniach rolniczych, a także: służba wojskowa, urlop wychowawczy, okresy, za które przyznano odszkodowanie z tytułu niezgodnego z przepisami rozwiązania przez pracodawcę stosunku pracy, okresy, za które wypłacono pracownikowi odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia umowy o pracę i inne okresy, za które były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy, jeżeli podstawę wymiaru składek stanowiła kwota wynosząca co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę *(wszystkie okresy wymienione są w ustawie w artykule 71)*

osoba poszukująca pracy – to osoba niezatrudniona poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz osoba zatrudniona zgłaszająca zamiar i gotowość podjęcia innej pracy zarobkowej lub zatrudnienia

w wyższym wymiarze czasu pracy, dodatkowego albo innego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy.

osoba samotnie wychowująca dzieci – osoba wychowująca co najmniej jedno dziecko w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (*za osobę samotnie wychowującą dzieci uważa się jednego z rodziców albo opiekuna prawnego, jeżeli osoba ta jest panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem albo osobą, w stosunku do której orzeczono separację (...). Za osobę samotnie wychowującą dzieci uważa się również osobę pozostającą w związku małżeńskim, jeżeli jej małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności*)

osoba zależna – oznacza osobę wymagającą ze względu na stan zdrowia lub wiek stałej opieki, połączoną więzami rodzinnymi lub powinowactwem z osobą objętą usługami lub instrumentami rynku pracy lub pozostającą z nią we wspólnym gospodarstwie domowym.

prace interwencyjne – zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (...)

przeciętne wynagrodzenie – to przeciętne wynagrodzenie w poprzednim kwartale, od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (...)

przygotowanie zawodowe w miejscu pracy – to zdobywanie nowych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych poprzez praktyczne wykonywanie zadań zawodowych na stanowisku pracy według ustalonego programu uzgodnionego pomiędzy starostą, pracodawcą i bezrobotnym.

roboty publiczne – zatrudnienie bezrobotnego, w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy, mające na celu reintegrację zawodową i społeczną, w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym (chodzi o ustawę o zatrudnieniu socjalnym, Dz. U. 2003.122.1143 – przyp. red.), przy wykonywaniu prac organizowanych przez gminy, organizacje pozarządowe i inne podmioty.

staż – to nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.

szkolenie – to pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

zatrudnienie – wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą (w pierwszym przypadku może to być np. umowa o pracę, drugi przypadek dotyczy m.in. pracowników ministerstw, urzędów centralnych, żołnierzy zawodowych, celników, strażników w zakładach karnych, itp. trzeci odnosi się do szczególnej formy umowy o pracę stosowanej np. w przypadku osób wykonujących pracę w domu – przyp. red.)